

Отримано

31.10.2023р

Голова спеціалізованої
вченої ради

ДФ 26.133.042

з.с.н., проф. Рамський А.Ю.

Голові спеціалізованої вченої ради

ДФ 26.133.042

у Київському університеті

імені Бориса Грінченка,

доктору економічних наук, професору,

завідувачу кафедри фінансів

Факультету економіки та управління

Андрію РАМСЬКОМУ

Рецензія

Жукової Юлії Миколаївни, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка, на дисертаційну роботу Поздєєвої Катерини Вікторівни «Економічний механізм розвитку системи загальної середньої освіти», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

1. Актуальність дисертаційного дослідження

Дослідження економічного механізму розвитку системи загальної середньої освіти є важливим, оскільки освіта виступає ключовим елементом розвитку країни та соціального прогресу.

По-перше, ефективність загальної середньої освіти визначає рівень освіченості нації, сприяє підвищенню рівня життя. По-друге, формування освіченої робочої сили впливає на конкурентоспроможність країни. По-третє, ефективна система загальної середньої освіти сприяє розвитку

інновацій та наукових досягнень, що може позитивно вплинути на економічний розвиток країни. Ефективний економічний механізм в системі освіти може стимулювати наукові дослідження та розвиток нових технологій.

Дослідження економічного механізму дозволяє адаптувати систему загальної середньої освіти до демографічних викликів та забезпечити доступність освіти для всіх, що разом із безоплатністю здобуття є головним завданням її розвитку.

Водночас, в умовах бюджетних обмежень важливо досліджувати ефективність витрат на освіту та шукати шляхи оптимізації ресурсів, щоб забезпечити якісну освіту при обмеженому фінансуванні.

Таким чином, дослідження економічного механізму розвитку системи загальної середньої освіти є актуальним завданням, оскільки спрямоване на покращення якості освіти, розвиток людського капіталу та підвищення ефективності витрат, що має значення для економічного та соціального розвитку країни.

2. Наукова новизна результатів дисертації зумовлена тим, що уперше розроблено методичний підхід до обґрунтування обсягу видатків на здійснення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти на основі урахування кількості здобувачів освіти у кожному закладі та інших економічних чинників, які дозволяють оптимізувати обсяг видатків для кожного окремого закладу.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення дисертаційної роботи Поздєєвої К.В. не викликає сумніву, оскільки авторка пропонує науково-методичний підхід щодо виділення пріоритетних напрямів залучення додаткових коштів з різних фінансових джерел для розвитку системи загальної середньої освіти

на умовах інвестування та державно-приватного партнерства; методичний підхід до обґрунтування заходів щодо удосконалення економічного механізму розвитку закладів загальної середньої освіти в частині надання фінансової та адміністративної самостійності закладам загальної середньої освіти через зміни у статусі цих закладів на комунальне некомерційне підприємство; сформульовані концептуальні положення та розроблено методичний підхід щодо розподілу бюджетних видатків на організацію навчального процесу в закладах загальної середньої освіти по виділених етапах; методичний підхід до моделювання взаємозв'язку «обсяг витрат на забезпечення освітнього процесу у окремому закладі загальної середньої освіти та чисельності здобувачів освіти» та прогнозування кількості здобувачів загальної середньої освіти та обсягів фінансування закладів загальної середньої освіти за умови побудови прогнозної моделі за методом сценарного аналізу; окреслені напрями подолання різниці у ресурсному забезпеченні освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти різних форм власності шляхом активізації процесів додаткового фінансування закладів загальної середньої освіти комунальної форми власності за рахунок небюджетних джерел.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що запропоновані теоретико-методологічні положення, науково-практичні рекомендації та висновки можуть бути використані для формування і реалізації політики управління бюджетними видатками на здійснення освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти.

Практична цінність отриманих результатів підтверджується довідками про їх впровадження в діяльність Київської міської державної адміністрації при затвердженні бюджету міста Києва на 2021 р., 2022 р., 2023 р., а також у діяльність Дарницької та Шевченківської районних в місті Києві державних адміністрацій.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова обґрунтованість результатів дослідження зумовлена глибоким опрацюванням теоретичних джерел і їх аналізом. Наукові положення, висновки і результати, які представлено в дисертації Катерини Поздєєвої, є теоретично і емпірично обґрунтованими та достовірними. Вони базуються на використанні загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, таких як: системний підхід, аналіз та синтез, логічне узагальнення, систематизація, комплексний, трендовий та статистичний методи, метод експертних оцінок, методи економіко-математичного моделювання та прогнозування. Загальні висновки дисертації логічні та переконливі. Вони повністю висвітлюють хід дослідження, поставлені завдання та результати проведеної роботи.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Визначені в дисертації завдання здобувачка виконала на високому рівні. Чітко сформульовано мету дослідження, логічно визначено завдання та застосовано доцільні методи для її досягнення. Представлений текст дисертаційної роботи демонструє, що Поздєєва Катерина Вікторівна опанувала методологію наукової діяльності, уміло застосовує її на практиці, а отже, оволоділа необхідними для рівня доктора філософії компетенціями.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях.

У наукових публікаціях у повному обсязі висвітлено наукові результати дисертації відповідно до мети та поставлених завдань. Наукові результати дисертації висвітлено у 16 наукових працях, з яких 6 одноосібні, 10 – у співавторстві: 3 статті (з них 1 у співавторстві) у наукових фахових

виданнях України, 1 стаття (з них 1 у співавторстві) у періодичному науковому виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 11 наукових праць (з яких 7 у співавторстві), які засвідчують апробацію матеріалів дисертації, з яких 1 стаття (з них 1 у співавторстві) включена до наукометричної бази Scopus.

Основні положення, висновки і результати дослідження викладались і у процесі виступів і обговорень на науково-методичних і науково-практичних заходах різного рівня: міжнародних і всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Зміст дисертаційної роботи Поздєєвої Катерини Вікторівни «Економічний механізм розвитку системи загальної середньої освіти» охоплює основні аспекти теми, відповідає меті та завданням дослідження.

Робота містить анотацію, вступ, три розділи основної частини з підпунктами, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел з 152 найменувань та 11 додатків. Робота містить 24 таблиці та 9 рисунків. Обсяг основного тексту дисертації складає 145 сторінок друкованого тексту.

Контекст дисертаційного дослідження відрізняється логічністю, індивідуальним і творчим авторським підходом до задуму дисертації, обізнаністю автора в методологічному інструментарії, підходах, методах, принципах, обґрунтованістю висновків, оригінальному баченні дискусійних проблем.

У вступній частині авторкою обґрунтовано актуальність теми дослідження, її зв'язок із науковими програмами, планами, темами, сформульовано об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, інформаційну базу, методи дослідження, наукову новизну і практичне значення роботи,

особистий внесок автора, дані про апробацію отриманих результатів та публікації за темою дисертації.

У першому розділі «Теоретичні основи формування економічного механізму розвитку системи загальної середньої освіти» Катериною Поздєєвою розкрито сутність, структуру та зміст економічного механізму розвитку системи загальної середньої освіти, охарактеризовано організаційно-правове регулювання діяльності закладів загальної середньої освіти, систематизовано та проаналізовано зарубіжний досвід фінансування системи загальної середньої освіти, обґрунтовано доцільність його застосування в Україні.

У другому розділі «Аналіз динаміки та методичні положення розвитку системи закладів середньої освіти» здобувачкою здійснено комплексний аналіз розвитку системи середньої освіти в Україні, аналіз ефективності фінансування закладів загальної середньої освіти за рахунок бюджетних коштів, аналіз обсягів видатків місцевих бюджетів за різними типами закладів загальної середньої освіти, що дозволило виявити існуючі тренди та проблемні місця.

Третій розділ роботи «Шляхи вдосконалення економічного механізму розвитку системи загальної середньої освіти» містить розроблені заходи вдосконалення економічного механізму розвитку системи загальної середньої освіти в Україні, сформульовані пропозиції щодо методичного підходу до розподілу бюджетних видатків на організацію навчального процесу в закладах загальної середньої освіти та прогнозування основних показників розвитку системи загальної середньої освіти на його основі.

Висновки до розділів та загальні висновки логічно впливають із проведеного дослідження, формуючи основні результати дослідження та визначаючи їх значення для вдосконалення економічного механізму розвитку системи загальної середньої освіти.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Аналіз тексту дисертаційного дослідження та публікацій дозволяє стверджувати, що Поздєєва Катерина Вікторівна дотрималась правил академічної доброчесності, в тексті не знайдено некоректного цитування, ознак плагіату, фабрикації, фальсифікації. Дисертаційна робота є оригінальним завершеним науковим дослідженням, що відповідає вимогам, які висуваються Міністерством освіти і науки України до оформлення дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Принципових зауважень щодо структури, основних положень та концепції дисертації Катерини Поздєєвої немає. Оцінюючи загалом позитивно наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, дозволю собі висловити зауваження і рекомендації до окремих положень дисертації.

1. У п. 1.2 «Організаційно-правове регулювання діяльності закладів загальної середньої освіти» таблиця 1.6 «Аналіз економічних важелів розвитку системи загальної середньої освіти України, які задекларовані нормативними документами за визначеними етапами реформування системи освіти» займає 4 сторінки, доцільно було б перенести її у Додатки, а в тексті залишити текстовий аналіз змісту цієї таблиці.

2. У п. 2.1 «Аналіз динаміки розвитку системи середньої освіти в Україні» доцільно було б навести динаміку основних економічних показників розвитку системи загальної середньої освіти за регіонами України, що поглибило б комплексність проведеного аналізу.

3. У розділі 2 доцільно було надати більше графічного матеріалу для кращої ілюстративності та візуального сприйняття результатів досліджень авторки.

4. У п. 3.2 «Пропозиції щодо методичного підходу до розподілу бюджетних видатків на організацію навчального процесу в закладах загальної середньої освіти» на с. 131 наведено розрахунки обсягів фінансування закладів загальної середньої освіти міста Києва за районами міста Києва за 2020 р. Доцільно було б навести динаміку розподілу таких видатків за період 2021-2022 рр., що надало можливість зробити висновки щодо динаміки цих видатків та існуючої різниці у видатках за районами.

В цілому, наведені зауваження не знижують наукової та практичної цінності проведеного Поздєєвої К.В. дослідження та не відбиваються на загальній позитивній оцінці дисертації.

10. Загальний висновок про рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей.

Поздєєва Катерина Вікторівна на високому рівні оволоділа методологією наукової діяльності, набула теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувачка вільно володіє матеріалом.

11. Загальна оцінка дисертації і наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам.

Аналіз дисертації Поздєєвої Катерини Вікторівни «Економічний механізм розвитку системи загальної середньої освіти» та наукових публікацій дає підстави для висновку про те, що робота є оригінальним, самостійним і завершеним дослідженням, яке містить наукову новизну, теоретичне і практичне значення, повністю відповідає обраній спеціальності.

Робота виконана на високому науково-методичному рівні, містить різноплановий і ретельно опрацьований здобувачкою матеріал, визначається науковою новизною і практичним значенням, з дотриманням академічної доброчесності.

Це дає підстави вважати, що дисертаційне дослідження Поздєєвої Катерини Вікторівни «Економічний механізм розвитку системи загальної середньої освіти» відповідає пп. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. No 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. No 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 р. за No 155/30023, а його авторка Поздєєва Катерина Вікторівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки

Факультету економіки та управління

Київського університету імені Бориса Грінченка

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Ідентифікаційний код 0215/550

Власноручний підпис

Ю. Жукова, засвідчую

(п.п.)

Головний державний реєстратор

Баканюк О. О.

Юлія ЖУКОВА